VENDIM
Nr. 169, datë 3.11.2020

MBI KËRKESËN E OST SHA PËR SHQYRTIMIN E PLANIT TË INVESTIMEVE PËR VITIN 2020 DHE ATË TË PËRDITËSUAR DHJETËVJEÇAR, 2015–2025, TË ZHVILLIMIT TË RRJETIT TË TRANSMETIMIT TË SHOQËRISË OST SHA

Në mbështetje të nenit 16, nenit 20, germat "a" dhe "e", nenit 60, pikat 1, 4 dhe 5, të ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike", të ndryshuar; neneve 6, 7, 8, 10, 11, 12 dhe 13 të "Rregullores për procedurat e paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga të licencuarit në sektorin e energjisë elektrike", miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 62, datë 15.9.2009, si dhe nenit 15 të "Rregullores për organizimin, funksionimin dhe procedurat e ERE-s", miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 96, datë 17.6.2016, Bordi i Entit Rregullator të Energjisë, në mbledhjen e tij të datës 3.11.2020, mbasi shqyrtoi relacionin fillestar nr. 109/9 prot., datë 15.10.2020, mbi shqyrtimin e planit të investimeve për vitin 2020, dhe përditësimin e planit dhjetëvjeçar, 2015–2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit të shoqërisë OST sh.a., relacionet plotësues nr. 109/9-1 prot., datë 23.10.2020 dhe nr. 109/9-2 prot., datë 2.11.2020, të përgatitur nga drejtoritë teknike,

konstatoi:

- Bordi i ERE-s, me vendimin nr. 115, datë 9.07.2020, vendosi të fillojë procedurën për miratimin e planit të investimeve për vitin 2020, të shoqërisë OST sh.a. dhe shqyrtimin dhe miratimin e përditësimit të planit të zhvillimit të rrjetit të transmetimit për periudhën 10-vjeçare 2015–2025.

- Në vijim të kësaj vendimmarrje, ERE, me shkresën nr. 1026 prot., datë 5.8.2020, ka njoftuar OST sha., dhe palët e interesit lidhur me vendimin e Bordit, si dhe ka bërë publikimin e planit të investimeve në faqen e internetit të ERE-s në rubrikën konsultime, në mënyrë që të bëhej i disponueshëm për opinione apo komente të mundshme nga palët e interesuara.

- Vlera totale e investimeve parashikuar nga ana e OST sh.a. për t'u realizuar në vitin 2020 me fondet e veta, në vlerën 3,640,853,152 lekë, për t'u disbursuar 1,251,052,952 lekë gjatë vitit 2020.

- Investimet duhet të ishin paraqitur konform rregullores së miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017, dhe të shoqëroheshin me analizat dhe relacionet përkatëse, ku më e rëndësishmja është analiza kosto-përfitim, e cila do të krijonte mundësi për të vlerësuar leverdishmërinë e projekteve të propozuara.

- Vlera totale e investimeve parashikuar nga OST sh.a., për t'u realizuar në vitin 2020, me financime të huaja është 1,418,857,364 lekë (për t'u disbursuar nga kreditë) dhe investime për t'u financuar nga OST sh.a. si kosto lokale në vlerën 90,911,434 lekë, si dhe grante 72,330,896.11 lekë. Këto investime janë në proces realizimi nga OST sh.a. dhe përgjatë vitit 2020, pasi janë projekte të miratuara nga ERE në vitet respektive. ERE ka dhënë miratimet përkatëse për këto investime/projekte në miratimin e planeve të investimit të OST sh.a., në vitet e mëparshme. OST sh.a. të vijojë me realizimin e tyre dhe të raportojë periodikisht në ERE mbi ecurinë e realizimit të tyre.

- Investimet e miratuara nga ERE në vitet e mëparshme, me financim nga fondet e shoqërisë, të cilat vijojnë implementimin e tyre përgjatë vitit 2020, duhet të vijojnë të kryhen pasi janë të miratuara nga ERE në vitet respektive. Për investimet, të cilat janë në implementim të miratuara nga ERE në vitet e mëparshme, OST sh.a. duhet të raportojë periodikisht në ERE në mënyrë që të kryhet monitorimi i ecurisë së realizimit të tyre përgjatë vitit 2020.

- Investimet e paraqitura për miratim për vitin 2020, me financim nga fondet e shoqërisë, parashikojnë dhe investime në infrastrukturën e fibrës optike. Këto investime nuk plotësojnë

kërkesat e përcaktuara në vendimin nr. 194, datë 3.12.2019, mbi opinionin e ERES-s për kërkesën e OST sh.a., për dhënien në përdorim të një pjese të infrastrukturës së fibrës optike. Në këto kushte vlerësojmë se këto investime nuk duhet të miratohen si pjesë e planit të investimeve të OST sh.a., për vitin 2020, sepse ato nuk duhet të mbulohen nëpërmjet tarifës së transmetimit, por nga të ardhurat e realizuara nga dhënia në përdorim të një pjese të infrastrukturës së fibrës optike për palët e treta, duke mos ndikuar në tarifën e transmetimit të energjisë elektrike, si dhe në kostot e lidhura me këtë shërbim ndaj klientëve fundorë.

- ERE konstatoi mangësi në planin e investimeve për vitin 2020, të paraqitur për miratim nga OST sh.a., dhe me shkresën nr. 993/3 prot., datë 24.9.2020 kërkoi nga OST sh.a. të plotësojë dhe të sqarojë mospërputhjet që evidentohen në aplikimin e bërë nga OST sh.a., në lidhje me planin e investimeve 2020.

- "Rregullorja dhe procedurat e paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga operatorët e transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike", përcakton në nenin 8, pikat 2 dhe 4, ndër të tjera, se investimet e parashikuara duhet të shoqërohen me analizën kosto-përfitim, si dhe çdo investim i parashikuar duhet të shoqërohet me relacione shpjeguese. Analiza kosto-përfitim është elementi kryesor për të vlerësuar leverdinë ekonomike të investimit të propozuar dhe mungesa e një analize të tillë, pengon ERE-n të vlerësojë leverdinë ekonomike të investimeve të propozuara.

- Vendimi i ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017, ka 3 (tre) vjet që është në fuqi, kohë më se e mjaftueshme për OST sh.a., për të hartuar çdo metodologji të kërkuar përfshirë dhe atë kosto-përfitim. OST sh.a., me shkresën nr. 4715/3 prot., datë 5.10.2020, duke mos paraqitur dokumentacion dhe informacion shtesë për sa kërkuar nga ERE, me shkresat respektive, është shprehur ndër të tjera se: "... Në lidhje me analizën kosto-përfitim, ju sqarojmë dhe një herë se nga ana e OST sh.a. është e pamundur të kryhet analiza kosto-përfitim për çdo investim të programuar pa pasur një metodologji të përcaktuar qartë. OST sh.a. është në pritje të përfundimit të metodologjisë për CBA (Analiza kosto-përfitim), si nga ana e grupit të vet, ashtu dhe nga përfundimi i studimit nga ana e ekspertëve të huaj të masterplanit të zhvillimit të rrjetit, pjesë e të cilit është dhe metodologjia e CBA ...".

- Me shkresën sipërcituar, OST sh.a. ka përcjellë edhe vendimin nr. 11, datë 8.9.2020, të Këshillit mbikëqyrës të OST sh.a., i cili ka miratuar ndryshimet e programit të zhvillimit ekonomik të OST sh.a., për vitin 2020, si dhe shkresën nr. 17037/1, datë 30.9.2020, ku janë miratuar ndryshimet nga Ministria e Financës dhe Ekonomisë.

- OST sh.a. është një subjekt i licencuar nga ana e ERE-s dhe si e tillë duhet të zbatojë vendimet e ERE-s, përfshirë dhe vendimin nr. 135, datë 6.9.2017, dhe atë nr. 115, datë 9.7.2020, pika 3, për depozitimin e informacionit të kërkuar.

- Investimet e planifikuara nga OST sh.a., për vitin 2020, duhet të kryhen sipas renditjes mbi prioritetin e tyre, i cili ka si faktor përcaktues kriteret në zbatim të legjislacionit në fuqi me kosto më të ulët, me qëllim sigurinë e rrjetit, eficienca në transmetimin e energjisë dhe ulja e humbjeve në rrjet, me qëllim ruajtjen e stabilitetit tekniko-ekonomik të shoqërisë për vitin 2020, por duke siguruar që tarifat e përdorimit të rrjetit të transmetimit të mbeten të qëndrueshme në kohë.

- OST sh.a. ka ndërtuar një rrjet transmetimi, i cili është sipas standardeve ndërkombëtare dhe ato të ENTSO-E dhe duhet të vijojë të mbajë qëndrueshmërinë e parametrave teknikë, mbështetur në këto standarde. Parimi për mbulimin e planit të investimeve me kosto më të ulët varet dhe nga mënyra e financimit të tyre dhe referuar eksperiencave më të mira rregullatore të OST-ve të vendeve të tjera, janë investimet të cilat financohen me hua dhe jo ato të cilat financohen me kapitalet e shoqërisë.

- Balancimi i sistemit elektroenergjetik shqiptar është një ndër elementet kryesore për të siguruar qëndrueshmërinë e operimit të tij. Lidhur me detyrimet financiare të OST sh.a. ndaj KESH sh.a., për

shërbimin e balancimit dhe detyrime të tjera të periudhave të mëparshme, në programin ekonomik të vitit 2020 nuk parashikohet asnjë element për shlyerjen e këtij detyrimi, por parashikohen investime me fonde të vetë shoqërisë në vlera që arrijnë mbi 50% të të gjitha të ardhurave të kompanisë, element i cili nuk është i mbështetur në VKM-në nr. 253, datë 24.4.2019, e cila për shoqërinë OST sh.a. nuk orienton kryerjen e investimeve me fondet e veta, ndryshe nga OSSH sh.a., si pasojë e kapitalit negativ të trashëguar nga periudhat e mëparshme ushtrimore.

- Në lidhje me përditësimin e planit 10-vjeçar, 2015–2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit, me anë të shkresës nr. 1668/3, datë 22.4.2020, OST sh.a. ka dërguar planin sipas situatës aktuale, duke sqaruar se i vetmi tregues i ndryshuar është viti i komisionimit, për ato objekte të cilat janë në proces apo parashikohen të përfshihen në investime, si pasojë e faktorëve të ndryshëm ku listohen procedurat e prokurimit, shpronësimet etj.

- Përditësimi i planit 10-vjeçar, 2015–2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit duhet të shoqërohej me argumente lidhur me nevojën që këto investime paraqesin për rrjetin e transmetimit, të shoqëruara me shpjegime të cilat reflektojnë arsyet e përshpejtimit të implementimit të tyre në vitin 2020, në kohën kur këto investime janë parashikuar për t'u implementuar në periudhat e ardhshme, duke mos paraqitur informacion lidhur me ndryshimet në vlerat respektive për kryerjen e tyre, krahasuar me vlerat përkatëse në mbështetje të planit 10-vjeçar, 2015–2025, të miratuar me anë të vendimit nr. 212, datë 28.12.2017, të Bordit të ERE-s.

- Sa parashtruar nga OST sh.a., vlerësohet se përditësimi i planit 10-vjeçar të investimeve është një element i rëndësishëm për zhvillimin e sistemit të transmetimit. Pavarësisht faktit se është në pritje të përfundimit të një masterplani të ri, kjo nuk pengon OST sh.a., që deri në daljen e tij, të rishikojë dhe të përditësojë planin ekzistues 10-vjeçar të zhvillimit të rrjetit.

- Plani i investimeve, referuar Rregullores së miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017, duhet të shoqërohet me relacione argumentuese, lidhur me:

1. Metodologjitë e ndjekura për parashikimin e planit të investimeve;
2. Ndikimet e investimit në përmirësimin e performancës së operatorit;
3. Kostot, humbjet, burimi i financimit, periudhat e shlyerjes dhe çështje të tjera;
4. Analiza e përfitimit nga çdo projekt që justifikon kostot;
5. Skedulimi, studimi i fizibilitetit, impakti në mjedis, të drejtat pronësore.

- Bazuar në gjithë sa parashtruohet, rezulton si më poshtë:

- OST sh.a., në paraqitjen e planit të investimeve të cilat do të prokurohen për vitin 2020, nuk ka dokumentuar konsultimin me palët e interesuara konform nenit 11, pikat 4 dhe 6 të rregullores së miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017.

- Nuk është zbatuar neni 8, pika 2 dhe pika 4, i rregullores së miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017, e cila përcakton ndër të tjera se investimet e parashikuara për 2020-ën duhet të shoqërohen me analizën kosto-përfitim si dhe çdo investim i parashikuar duhet të shoqërohet me relacione shpjeguese.

- Nuk është zbatuar pika 3, e vendimit nr. 115, datë 9.7.2020, të Bordit të ERE-s, e cila përcakton, se: "Shoqëria OST sh.a. të depozitojë në ERE jo më vonë se 30 ditë nga hyrja në fuqi e këtij vendimi, dokumentacionin e kërkuar, sipas kushteve të parashikuara në 'Rregulloren e procedurave të paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga Operatorët e Transmetimit dhe Shpërndarjes së Energjisë Elektrike', miratuar nga ERE me vendimin nr. 135, datë 6.9.2017".

- OST sh.a. nuk ka zbatuar vendimin e Bordit të ERE-s nr. 194, datë 3.12.2019, mbi opinionin e ERE-s për kërkesën e OST sh.a., për dhënien në përdorim të një pjese të infrastrukturës së fibrës optike. Në pikën 1, germa "b", të këtij vendimi, përcaktohet, se: "Kostot për realizimin e këtij aktiviteti të mbulohen nga të ardhurat e realizuara nga kjo, duke mos ndikuar në tarifën e transmetimit të energjisë elektrike, si dhe në kostot e lidhura me këtë shërbim ndaj klientëve

fundorë". Përfshirja e investimeve që lidhen me fibrën optike në planin e investimeve 2020, që mbulohen nga tarifa e OST sh.a., bie ndesh me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 194, datë 3.12.2019.

- OST sh.a. nuk ka përcjellë në ERE përditësimin e planin 10-vjeçar, 2015–2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit, sipas kritereve të përcaktuara në "Rregulloren e procedurave të paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga operatorët e transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike", miratuar me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 135, datë 6.9.2017.

- OST sh.a., me shkresën nr. 4715/3 prot., datë 5.10.2020, nuk ka paraqitur dokumentacion dhe informacionet përkatëse për sa kërkuar nga ERE, me shkresën nr. 993/3 prot., datë 24.9.2020.

Për gjithë sa më sipër, Bordi i ERE-s

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës së OST sh.a., për miratimin e planit të investimeve me fondet e shoqërisë për vitin 2020, me vlerë totale të parashikuar prej 3,640,853,152 lekësh.

2. OST sh.a. të përcjellë në ERE, brenda 30 ditëve nga hyrja në fuqi e këtij vendimi, argumente specifike për vlerat e zërave të parealizuar gjatë vitit 2019, të cilat paraqiten sërish në vitin 2020 dhe ndryshojnë në vlera nga ato të miratuara me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 228, datë 20.12.2019.

3. OST sh.a. të përcjellë në ERE, brenda datës 31.12.2020, planin e rishikuar 10-vjeçar, 2015–2020, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit.

4. OST sh.a. të raportojë në mënyrë periodike në ERE lidhur me investimet/projektet në implementim, të miratuara nga ERE në vitet e kaluara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Për këtë vendim mund të kërkohet rishikim, brenda 7 ditëve kalendarike, si dhe mund të bëhet ankim në Gjykatën Administrative Tiranë, brenda 30 ditëve kalendarike nga dita e publikimit në Fletoren Zyrtare.

Ky vendim botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYETAR
Petrit Ahmeti